

4. Η διάδοση του Χριστιανισμού στους Μοραβούς και τους Βουλγάρους

α. Ο εκχριστιανισμός των Μοραβών

- Εκχριστιανισμός Σλάβων → γεγονός **μέγιστης σημασίας** για το Βυζάντιο
- 862 - 863: ΡΑΣΤΙΣΛΑΒΟΣ: ζήτησε ιεραποστόλους για να διδάξουν το Χριστιανισμό στο λαό του.
  - η επιθυμία του: ήθελε να στηριχτεί στο Βυζάντιο
  - ο σκοπός του: να αποκρούσει τις απειλές των Γερμανών και Βουλγάρων.
- **ΜΙΧΑΗΛ Γ΄** και **ΦΩΤΙΟΣ** αντιλήφθηκαν τα **οφέλη της πρότασης για το Βυζάντιο**
  - = επέκταση επιρροής και πνευματικής ακτινοβολίας στην κεντρική Ευρώπη.
- Ανάθεση ιεραποστολής σε ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ (**ΚΥΡΙΛΛΟ**) και **ΜΕΘΟΔΙΟ**
- 863: ΚΩΝ/ΝΟΣ και ΜΕΘΟΔΙΟΣ → Μοραβία, επιτέλεση ιεραποστολής
- ΚΩΝ/ΝΟΣ → επινόησε το **σλαβικό αλφάβητο / μετέφρασε** τη Θ. Λειτουργία και τα ιερά βιβλία

Ο εκχριστιανισμός των Σλάβων είναι ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα του βυζαντινού πολιτισμού. Ο ηγεμόνας των Μοραβών, Ραστισλάβος, ζήτησε ιεραποστόλους από το Βυζάντιο, για να διδάξουν στο λαό του το Χριστιανισμό το 862 /3, επειδή ήθελε να στηριχτεί σ' αυτό, εξαιτίας της απειλής των Γερμανών και των Βουλγάρων. Ο βυζαντινός αυτοκράτορας Μιχαήλ Γ΄ και ο Φώτιος αξιολόγησαν πολύ θετικά αυτή την πρόταση και ανταποκρίθηκαν στο αίτημα στέλνοντας ιεραποστολή στη Μοραβία με επικεφαλής τους αδελφούς Κων/νο (Κύριλλο) και Μεθόδιο, οι οποίοι επιτέλεσαν το ιεραποστολικό τους έργο με τεράστια επιτυχία. Ο Κων/νος μάλιστα επινόησε το σλαβικό αλφάβητο και μετέφρασε την Αγία Γραφή στα σλαβικά.

β. Σημασία του εκχριστιανισμού

1. Η **χρήση της σλαβικής**: - διευκόλυνε τους Μοραβούς να κατανοήσουν το κήρυγμα και τη Λειτουργία
  - εξασφάλισε τεράστια επιτυχία στο ιεραποστολικό έργο
2. Οι δύο αδελφοί οργάνωσαν τη **σλαβική εκκλησία** (863 - 866)
3. " " " μύησαν τους Σλάβους στο πολιτιστικό σύστημα των **Ελλήνων** και του **Χριστιανισμού**
4. Ο εκχριστιανισμός συνετέλεσε στην **ενότητα των Σλάβων**, γιατί ενίσχυσε την κοινότητα της φυλής με την κοινότητα της πίστης.

γ. Ο εκχριστιανισμός των Βουλγάρων

Εκχριστιανισμός Βουλγάρων: → **σύγκρουση Βυζαντίου με πάπα**

- ΠΑΠΑΣ: επέκταση επιρροής Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας στην άμεση γειτονιά του Βυζαντίου
- Βυζαντινός στρατός: υποχρέωσε το ΒΟΡΗ (ηγεμόνα των Βουλγάρων):

α) να δεχτεί το Χριστιανισμό από Κων/πολη β) να βαπτιστεί ο ίδιος από τον Μιχαήλ (864)

Ο εκχριστιανισμός των Βουλγάρων δεν έγινε ειρηνικά.

Ο Βόρης, ηγεμόνας των Βουλγάρων, αποφάσισε να εκχριστιανίσει τους υπηκόους του. Αρχικά ζήτησε ιεραποστόλους από την Εκκλησία της Ρώμης. Σ' αυτό όμως αντέδρασαν οι βυζαντινοί, που έστειλαν στρατό και ανάγκασαν το Βόρη να δεχτεί το Χριστιανισμό από την Κων/πολη και να βαπτιστεί ο ίδιος από τον αυτοκράτορα Μιχαήλ.

Αργότερα:

- ΒΟΡΗΣ: πρόσκληση πάπα
- ΠΑΠΑΣ: επέμβαση στα ζητήματα της Βουλγαρικής Εκκλησίας
- ΦΩΤΙΟΣ → κατήγγειλε την επέμβαση της Ρώμης στη Βουλγαρία
  - κατηγόρησε τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία για λειτουργικά και δογματικά λάθη
  - σκοπός του: η υπεράσπιση: α) της ανεξαρτησίας της Βυζαντινής Εκκλησίας και β) των ζωτικών συμφερόντων του βυζ. κράτους
- ΣΥΝΟΔΟΣ 867: → 1) **αναθεμάτισε** τον πάπα
- 2) απέρριψε το δόγμα **filioque**
- 3) **καταδίκασε** την επέμβαση της Ρώμης στη Βουλγαρία
- ΣΥΝΟΔΟΣ 870: Αποφάσισε: η Βουλγαρική Εκκλησία να υπάγεται στο Πατριαρχείο Κων/πολης

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Για ποιους λόγους θεωρείται η βασιλεία του Μιχαήλ Γ΄ η αρχή μιας Νέας Εποχής;

Η βασιλεία του αυτοκράτορα Μιχαήλ Γ΄ (842 - 867) θεωρείται ως αρχή μιας Νέας Εποχής, γιατί από τότε άρχισε η ανάπτυξη της δύναμης του Βυζαντίου (η οποία έφτασε στο αποκορύφωμά της κατά τη Μακεδονική Δυναστεία). Μετά την αναστήλωση των εικόνων το 843 η βυζαντινή κυβέρνηση βελτίωσε την άμυνά της κατά των Αράβων και ασχολήθηκε με τα έργα του πολιτισμού. Συγκεκριμένα επί της εποχής του Μιχαήλ Γ΄:

- 1) Ιδρύθηκε η ανώτερη Σχολή της Μαγναύρας (Πανεπιστήμιο), όπου αναπτύχθηκε έντονη πνευματική δραστηριότητα.
- 2) Οι λόγιοι άρχισαν να αναζητούν, να συλλέγουν, να μελετούν και να αντιγράφουν χειρόγραφα με έργα της αρχαίας γραμματείας.
- 3) Γράφτηκαν σπουδαία έργα όπως η "Μυριόβιβλος" του Φωτίου.
- 4) Βελτιώθηκε η άμυνα στα ανατολικά σύνορα της αυτοκρατορίας με την τοποθέτηση των ακριτών σ' αυτά.
- 5) Άρχισε η αντεπίθεση του βυζαντινού στρατού κατά των Αράβων.
- 6) Άρχισε να αναπτύσσεται η Νεοελληνική Λογοτεχνία (δημώδης και λόγια). Χαρακτηριστικά δείγματα της δημώδους λογοτεχνίας είναι τα ακριτικά τραγούδια.

Τι γνωρίζετε για τους ακρίτες και τα ακριτικά τραγούδια;

Οι ακρίτες ήταν στρατιώτες του Βυζαντίου, που προστάτευαν τα ανατολικά σύνορα (:άκραι) της βυζαντινής αυτοκρατορίας, κυρίως από τον 9ο αι. έως τον 11ο αι., εξαιτίας των επιδρομών των Αράβων. Οι συνεχείς πόλεμοι των ακριτών στα σύνορα με τους Άραβες και η γενναιότητά τους προκαλούσαν το θαυμασμό του λαού γι' αυτούς και ενέπνευσε πολλούς ανώνυμους τραγουδοποιούς να συνθέσουν τραγούδια για να εξυμνήσουν τα κατορθώματά τους. Αυτά τα τραγούδια τα έψαλλαν περιφερόμενοι τραγουδιστές στις επαρχίες της Μ. Ασίας και θεωρούνται τα σημαντικότερα δείγματα της δημώδους λογοτεχνίας των Βυζαντινών, όπως μας πληροφορεί ο επίσκοπος Καισαρείας και σπουδαίος λόγιος Αρέθας.

Γιατί οι Σλάβοι τιμούν ιδιαίτερα το Μεθόδιο και τον Κύριλλο;

Οι Σλάβοι τιμούν ιδιαίτερα το Μεθόδιο και τον Κύριλλο, διότι αυτοί τους δίδαξαν το Χριστιανισμό και τους μύησαν στον ελληνικό πολιτισμό. Σ' αυτούς οφείλουν το αλφάβητό τους, με το οποίο ανέπτυξαν γραπτό λόγο, και φιλολογία. Χάρη στη μετάφραση της Θείας Λειτουργίας και των ιερών βιβλίων από τον Κων/νο, μπορούσαν να κατανοούν τη λειτουργία και το κήρυγμα. Ο εκχριστιανισμός τους συνετέλεσε και στην ενότητά τους.

Διαφορές που παρουσιάζονται στη διαδικασία του εκχριστιανισμού Μοραβών και Βουλγάρων

Ο εκχριστιανισμός των Μοραβών και των Βουλγάρων κατά τον 9ο αι. δεν έγινε με τον ίδιο τρόπο. Ο εκχριστιανισμός των Μοραβών υπήρξε μια διαδικασία εντελώς ειρηνική. Ο Ραστισλάβος ζήτησε επίσημα ιεραποστόλους από το Βυζάντιο για να εκχριστιανίσουν το λαό του και το Βυζάντιο ανταποκρίθηκε πρόθυμα. Ενώ στην περίπτωση των Βουλγάρων, οι Βυζαντινοί αντιμετώπισαν προβλήματα από τις συνεχείς παρεμβάσεις της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας και αναγκάστηκαν να ασκήσουν πιέσεις στον ηγεμόνα τους Βόρη και η κατάσταση στη συνέχεια είχε απροσδόκητη εξέλιξη, δηλαδή τη σύγκρουση των δύο Εκκλησιών που οδήγησε στο Πρώτο Σχίσμα.

filioque

Λατινικός όρος που σημαίνει: και από τον Υιό, ο οποίος προστέθηκε στο "Σύμβολο της Πίστεως" από τη Δυτική Εκκλησία, για να δηλώσει ότι το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται όχι μόνο από το Θεό αλλά και από τον Υιό (δηλ. το Χριστό). Αυτός ο όρος - δόγμα ήταν η κυριότερη αιτία που προκλήθηκε το Πρώτο Σχίσμα των δύο Εκκλησιών. Στη Σύνοδο του 867 απορρίφθηκε από την Ανατολική Εκκλησία.